

YANGI O'ZBEKISTONDA MAHALLABAY ISHLASH TIZIMINING INSTITUTSIONAL XUSUSIYATLARI

Maxmudov Feruz Tulkovich

O'zbekiston Respublikasi IIV Malaka oshirish instituti tadqiqotchisi

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ

СИСТЕМЫ РАБОТЫ С МАХАЛЛИ В НОВОМ

УЗБЕКИСТАНЕ

Махмудов Феруз Тулкинович

Соискатель института повышение квалификации МВД

Республики Узбекистан

makhmudov@bk.ru

INSTITUTIONAL CHARACTERISTICS OF THE NEIGHBORHOOD WORKING SYSTEM IN NEW UZBEKISTAN

Makhmudov Feruz Tulkovich

*Scientific candidate at the Institute of the Ministry of Internal Affairs
of the Republic of Uzbekistan*

Annotatsiya: Mazkur maqolada Yangi O'zbekistonda mahallabay ishlash tiziminining institutsional xususiyatlari aks ettirilgan. Yurtimizda "Mahallabay" tizimni amaliyotda samarali ishlashini ta'minlash mexanizmlari ishlab chiqilmoqda. Bugungi kunda mahallalarни rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash bo'yicha respublika, viloyat va tuman (shahar) kengashlari joriy etilmoqda.

Kalit so'zlar: Mahallabay ishlash, mahalla, mahalla beshligi, ijtimoiy himoya.

Аннотация: В данной статье отражена институциональные особенности системы махаллинской работы в Новом Узбекистане. В нашей стране разрабатываются механизмы, обеспечивающие эффективное функционирование системы «Махалля» на практике. Сегодня для развития и поддержки микрорайонов введены республиканские, областные и районные (городские) советы.

Ключевые слова: Махаллинская работа, махалля, «махаллинская пятерка», «махаллинская семерка», социальная защита.

Abstract: This article reflects the institutional features of the neighborhood work system in New Uzbekistan. In our country, mechanisms are being developed to ensure the effective functioning of the "Mahallabay" system in practice. Today, republican, regional and district (city) councils are being introduced for the development and support of neighborhoods.

Key words: neighborhood work, neighborhood, neighborhood five, neighborhood seven, social protection.

KIRISH / ВВЕДЕНИЕ / ABSTRACT

Yurtimizda olib borilayotgan "mahallabay" ishlash mexanizmining ham muhim asosini ana shu tamoyil ya'ni, barcha soha vakillarining hamjihat bo'lib, hududlardagi masalalarini yechishga kompleks yondashish bilan ifodalanadi. Yangi

O'zbekiston sharoitida bugungi kunda mahallalarda mahalla raisi, hokim yordamchisi, xotin-qizlar faoli, yoshlar yetakchisi hamda profilaktika inspektoridan iborat "beshlik tizimi" keyinchalik soliq va ijtimoiy xizmat xodimining qo'shilishi natijasida "mahalla yettılıgi" tashkil etilmoqda. Bundan ko'zlangan

asosiy maqsad ehtiyojmand aholini ro'yxatga kiritish, moddiy yordam, subsidiya va kredit ajratish kabi masalalarni tuman va viloyat idoralariga chiqmasdan, mahallaning o'zida jamoaviy hal qilishdir. Shuningdek, bugungi kunda bandlik, tadbirkorlik va kasanachilik jamg'armalari mablag'lari har bir mahallaga taqsimlab berilmoqda.

Mahallalarda qulay va elektron ish yuritish yo'lga qo'yilib, amaldagi uchta platforma – "Onlayn mahalla", "Xotin-qizlar", "Yoshlar portalı" o'zarо integratsiya qilinib, yagona tizimda mujassamlashtirilgan. "Mahalla yettiligi" ishini muvofiqlashtirishda mahalla raislarining vakolatlari kengaytirilib, ular hokim yordamchisi, yoshlar yetakchisi, xotin-qizlar faoli, profilaktika inspektori, soliqchi bilan birgalikda ijtimoiy rag'batlantirish yoki intizomiy jazo qo'llash bo'yicha taqdimnomalar kiritish vakolatiga ega bo'lib bormoqda.

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganlaridek, mahallalar – davlatimizning eng katta zaminidir [1]. Prezidentimiz tomonidan ilgari surilgan "mahallabay" va "fuqarobay" ish uslublari ayni damda aholi murojaatlari va jamiyatdagi ko'plab muammolarni bartaraf etishda o'z samarasini bermoqda.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METOD (ЛИТЕРАТУРА И МЕТОД / MATERIALS AND METHODS)

Mamlakatimizda barcha ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar aholining ijtimoiy talablaridan kelib chiqib amalga oshirilmoqda. Buning uchun mahallalarga ko'plab vakolatlar, tashkiliy va molivayi imkoniyatlar berilmoqda. "Mahallabay" ishlash, bu — barcha soha mutasaddilarining bir musht bo'lib, mahallalardagi muammolar, aholi turmushidagi muhim masalalarni birgalikda hal etishning yangicha mexanizmidir [2]. Bugungi kunda yurtimiz hududlaridagi muammolarni "mahallabay" aniqlash va bartaraf etish, xususan, hududlarda "Obod qishloq" va "Obod mahalla" dasturlari ijrosini ta'minlash maqsadida Mahalla va oilani qo'llab-quvvatlash vazirligi va uning hududiy bo'linmalari mas'ul xodimlaridan iborat Ishchi guruhlar tuzilgan hamda mazkur amaliyot natijasida joylardagi odamlarni qiyayotgan ko'plab ijtimoiy muammolar hal etilmoqda.

Xususan, mahallalarning ichki yo'llari, ichimlik suvi va elektr ta'minoti, irrigatsiya tarmog'ini yaxshilash bo'yicha tizimli ishlar olib borilmoqda. Mahalla xodimlarining sektor rahbarlari

va tegishli vazirlik va tashkilotlar bilan olib borgan uzviy hamkorligi natijasida bugungi kunga qadar ijtimoiy himoyaga muhtoj oilalarga ko'maklar berilib, xotin-qizlarning bandligi ta'minlanib kasbhunarga o'qitish ishlari jadal olib borilmoqda.

Yurtimizdagи mavjud barcha fuqarolar yig'lnlari qoshida tashkil etilgan "Ayollar maslahat kengashlari"da malakali psixologlarni jalb etgan holda ijtimoiy himoyaga va psixologik ko'makka muhtoj ayollar uchun treninglar tashkil etilgan. "Har bir oila - tadbirkor" dasturi doirasida fuqarolarga imtiyozli kreditlar ajratish, fuqarolarning hunarmandchilik va kasanachilik bilan shug'ullanishlargiga imkoniyatlar yaratilmoqda.

Mahallalarda istiqomat qiluvchi fuqarolarga tomorqachilikni rivojlantirish maqsadida subsidiya ajratilib, ularning o'quv kurslarida o'qitilishi ta'minlanmoqda. O'quv kurslarida kasb-hunarga o'qitilgan fuqarolarga o'z tadbirkorlik faoliyatlarini boshlash uchun subsidiyalar ajratilmoqda.

"Mahallabay" tizimni amaliyotda samarali ishlashini ta'minlash maqsadida O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi va Jamoat xavfsizligi xodimlari tomonidan joylarda ishchi guruhlari tashkil etilib, yo'l harakati xavfsizligi ta'minlanmoqda.

MUHOKAMA (ОБСУЖДЕНИЕ / DISCUSSION)

Davlatimiz rahbari tomonidan yurtimizda barcha ijtimoiy-iqtisodiy dasturlar aholi talabidan kelib chiqib, joylarda amalga oshirilayotgani, buning uchun mahallalarga ko'plab vakolatlar, tashkiliy va molivayi imkoniyatlar berilayotganligi alohida ta'kidlangan. Zamon shiddat bilan o'zgaryapti. Mahallani joylarda muammolarni chinakam hal qiladigan institutga aylantirishimiz zarur. Yana tajriba orttiramiz, yana o'zgartiramiz. Hayot bizni shunga majbur qilyapti. Hozirgi tahlikalarga yechim topamiz desak, bizning yagona yo'limiz-mahalla, mahalla, mahalla va yana bir marta mahalla. Mahalla tizimi obro'yini qancha ko'tarsak, odamlar ishonadi, odamlar bizdan rozi bo'ladi, deya ta'kidladi davlat rahbari.

Bugungi kunda "Mahallabay" ishslash tizimda har bir mahallaga tijorat banklarining mas'ul xodimlaridan iborat doimiy vakil biriktirilib, ular mahalla raislari bilan birga xonardonlardagi ahvolni, ishsizlar soni, ularning qiziqishlari, hududning "o'sish nuqtalari", mavjud tadbirkorlik subyektlari faoliyatini kengaytirish masalalarini

o‘rganmoqdalar. Har bir mahallani rivojlantirish bo‘yicha “Yo‘l xaritalari” ishlab chiqilmoqda.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 3-dekabrdagi PF-29-sonli Farmoniga asosan mahallalarda tadbirkorlikni rivojlantirish, aholi bandligini ta’minlash va kambag‘allikni qisqartirish masalalari bo‘yicha tuman “hokim yordamchisi” lavozimi ta’sis etildi [3]. Ushbu lavozimlarga Respublika Ishchi guruhi bilan birligida tuman korxona va tashkilotlarida ishlayotgan rahbar xodimlar saralab olindi. Lavozimga tayinlangan hokim yordamchilarining faoliyatini samarali tashkil qilish maqsadida o‘qitish, nazariy va amaliy mashg‘ulotlar asosida tajribasini oshirish yuzasidan o‘quv seminarlar tashkil etildi. Shuningdek, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 3-dekabrdagi PQ-31-sonli qaroriga asosan tijorat banki va hokim yordamchilarini faoliyati yo‘lga qo‘yilib, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 24-dekabrdagi PQ-62-sonli qaroriga asosan hokim yordamchilarini faoliyatini muvofiqlashtirib borish maqsadida Mahallabay ishlash va tadbirkorlikni rivojlantirish boshqarmasi va hududlarda markazlar tashkil etildi [4].

NATIJALAR (РЕЗУЛЬТАТЫ / RESULTS)

Bugungi kunda hokim yordamchilarining hududlarda tadbirkorlikni rivojlantirish, aholi bandligini ta’minlash va kambag‘allikni qisqartirish tizimli ishlarni olib bormoqdalar.

Xonardonlarni toifalarga ajratilib, daromadi kam, biroq daromad topishga harakat qilayotgan xonardonlar, doimiy daromadga ega, qo‘srimcha daromad topish istagidagi xonardonlar, ijtimoiy himoyaga muhtoj, boquvchisini yo‘qotgan, nogironligi bo‘lgan xonardonlar va iqtisodiy ahvoli yaxshi va o‘ziga to‘q xonardonlarga bo‘lib o‘rganilmoqda. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-54-sonli qaroriga asosan namunali mahallalar va ulardag‘i namunaviy xonardonlar tashkil etilgan.

XULOSA (ЗАКЛЮЧЕНИЕ / CONCLUSION)

Xulosa qilib aytganda, bugungi kunda mahallalarni rivojlantirish va qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha respublika, viloyat va tuman (shahar) kengashlari joriy etilmoqda. Respublika kengashiga bosh vazir, hududiy kengashlarga esa hokimlar rahbarlik qilishi belgilab berilgan. “Mahallabay” tizimi asosida yoshlar va ayollarni ish bilan ta’minlash, kambag‘allikni qisqartirishga alohida e’tibor qaratilib, aniq chora-tadbirlar asosida ishlar amalga oshirilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Mahalla tizimini yanada kuchaytirish masalalari muhokama qilindi. 26.09.2023. <https://president.uz/uz/lists/view/6695>
2. “Mahallabay” ishslash tizimi samaralari. 18.06.2021. <https://yuz.uz/news/mahallabay-ishslash-tizimi-samaralari>
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 03.12.2021 yildagi “Mahallada tadbirkorlikni rivojlantirish, aholi bandligini ta’minlash va kambag‘allikni qisqartirish bo‘yicha davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlari to‘g‘risida”gi PF-29-son Farmoni. <https://lex.uz/uz/docs/5758437>
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 03.12.2021 yildagi “Mahallada tadbirkorlikni rivojlantirish, aholi bandligini ta’minlash va kambag‘allikni qisqartirish masalalari bo‘yicha hokim yordamchilarini faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-31-son qarori. <https://lex.uz/uz/docs/5758155>
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 16.12.2021-yildagi “Tomorqadan foydalanish samaradorligini oshirish, shuningdek, aholining tadbirkorlik tashabbuslarini moliyaviy qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha qo‘srimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-54-son qarori. <https://lex.uz/uz/docs/5777393>

